

I УВОД

„Здравље је стање потпуног физичког, менталног и социјалног благостања, а не само одсуство болести и онеспособљености.“

Ова дефиниција здравља налази се у највишем, конститутивном акту (Уставу) Светске здравствене организације. Она је прва од девет принципа на којима се заснива конституција Светске здравствене организације и Међународна здравствена сарадња.

Једна од дефиниција јавног здравља као важне области здравства јесте да је јавно здравље „Наука и уметност унапређења здравља, спречавања болести и продужења живота људи кроз организоване напоре заједнице“

Право на здравље и здравствену заштиту је једно од основних људских права и сви би требали да уживају у најбољем здрављу, свака особа треба да има прилику на избор здравог начина живота и живот у окружењу које даје подршку здрављу. Здравље је ресурс у који треба улагати. План унапређења здравствене заштите града Сремска Митровица је документ, на основу кога ће се дефинисати даљи развој система здравствене заштите на локалном нивоу, до доношења Стратегије на нивоу града Сремска Митровица којом ће се начелно дефинисати правци развоја здравствене заштите, у нашој локалној самоуправи. Подразумева промене/новине које треба да обележе поменути период (2017. годину), у смислу очувања и унапређења здравственог стања становништва локалне заједнице.

II ЗАКОНСКИ ОКВИР

Законска регулатива Републике Србије обезбедила је услове/правне оквире како би јединице локалне самоуправе могле да приступе решавању здравствених проблема на својој територији, а у складу са специфичностима и потребама своје средине. Основа за доношење овог Програма је **Закон о здравственој заштити** (Закон је објављен у "Сл.гласнику РС", број 107/2005, 72/2009 др.закон, 88/2010, 99/2010, 57/2011, 119/2012, 45/2013 - др. закон, 93/201496/2015 и 106/2015), Закон о јавном здрављу (Службени гласник РС, бр 15/2016) као и многи правилници, националне стратегије, програми и активности усвојени од стране Владе Републике Србије и Министарства здравља, а који су усклађени са великим бројем међународних докумената.

Здравствена заштита, у смислу Закона о здравственој заштити, јесте организована и свеобухватна делатност друштва са основним циљем да се оствари највиши могући ниво очувања здравља грађана и породице. Према истом закону, као и Закону о јавном здрављу, друштвена брига за здравље становништва остварује се на нивоу Републике, аутономне покрајине, општине, односно града, послодавца и појединца. У оквиру друштвене бриге за здравље обезбеђује се здравствена заштита која обухвата:

-очување и унапређење здравља, откривање и сузбијање фактора ризика за настанак обољења, стицање знања и навика о здравом начину живота;

-спречавање, сузбијање и рано откривање болести;
-правовремену дијагностику, благовремено лечење, рехабилитацију оболелих и повређених;
-информације које су становништву или појединцу потребне за одговорно поступање и за остваривање права на здравље
Правци развоја здравствене заштите у овом Програму усмерени су на то да се:

- здравље учини цењеном друштвеном вредношћу
- унапреди развитак и правилно коришћење здравствене службе
- помогне појединцима да постану одговорни за своје здравље и да спроводе све мере које су потребне да би као појединци или група остварили пуно здравље

Програм унапређења здравствене заштите Града Сремска Митровица, послужиће као основа за дефинисање приоритетних области, за које је потребно и могуће побољшање и унапређење здравља и квалитета живота сваког појединца, као и заједнице у целини. У њему ће се предложити оптималне активности за решавање проблема на пољу јавног здравља. Основни задатак биће да се све активности усмере на популацију, а не само ка појединцу, односно да се шира заједница укључи у промоцију здравља и његово унапређење - принцип мултисекторијалности. Здравствено стање становништва и његово унапређење и очување треба да се посматра у контексту великог броја система: социјалног, културалног, образовног, привредног, економског, јавно здравственог, система здравствене заштите, итд...

Основни принципи промоције здравља су:

- многи здравствени проблеми су све више социјалне природе
- промоција здравља мора се спроводити на местима где људи живе и раде.

Циљ свих активности јесте унапређење здравља и стварање потенцијала за добро здравље, пре него што се здравствени проблеми или угроженост здравља појаве.

Да би се обезбедили одређени предуслови за здравље неопходно је формулисање и доношење адекватних здравствених политика.

III АНАЛИЗА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА ГРАДА СРЕМСКА МИТРОВИЦА

У складу са Законом о здравственој заштити, Законом о јавном здрављу, Завод за јавно здравље Сремска Митровица представља регионалну установу за праћење и анализу здравственог стања становништва за територију округа за коју је основан, као и рада организације здравствених служби у Сремском округу. Такође, по потреби, сачињавају се и појединачне анализе градова/општина са територије округа.

У припреми Анализе здравственог стања Града Сремска Митровица, коришћени су подаци прикупљени редовном здравствено статистичком евиденцијом у складу са Законом о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, података здравствених установа, као и на основу показатеља популационих истраживања урађених од стране Завода за јавно здравље Сремска Митровица.

Анализа показује да још увек доминирају масовне незаразне болести, јер је још увек недовољно развијена свест грађана о значају превенције истих обољења, за које су одговорни у већини случајева доприносни ризико фактори, а који су резултат навика и понашања који утичу на здравље. Ти фактори су: пушење, неправилна исхрана, физичка неактивност, гојазност и др. Све то указује на сталну потребу мултисекторске сарадње унутар целог друштва, као и на сталној промоцији здравља, јер промоција здравља захтева координирану акцију свих заинтересованих:

владе, здравственог и других социјалних и економских сектора, невладиних и добровољних организација, локалних власти, индустрије и мас медија.

Промоција здравља, здравствено стање становништва као и све активности на његовом унапређењу, превазилазе здравствену заштиту у смислу да постају тема за ствараоце политике у свим секторима и на свим нивоима власти, и на тај начин подстичу све одговорне чиниоце да буду свесни последица које њихове одлуке могу имати по здравље као и да прихвате одговорност за здравље. Анализа здравственог стања становништва представља један од најрелевантнијих аргумената за евалуацију ефикасне имплементације здравствене политике али и дефинисаних стратешких опредељења у здравственом и другим секторима у заједници.

Здравље је једно од основних права сваког човека, предуслов благостања и квалитетног живота. Исто тако, здравље, односно здравствено стање становништва је један од показатеља за мерење напретка и основа сталног економског раста.

Демографски показатељи

Становништво се развија, и мења своја структурна обележја под утицајем бројних фактора, и као таква динамична појава се стално мења, креће. Природно кретање становништва подразумева промене у укупном броју становника као последица рађања (наталитет) и умирања (морталитет). Број рођених је позитивна, а број умрлих негативна компонента кретања становништва.

Један од основних показатеља демографске ситуације једне територије је **број становника**. Према подацима Института за јавно здравље Србије “Др Милан Јовановић-Батут” (Процена становништва, 2014.година), на територији града Сремска Митровица живи 78.776 становника. У укупном броју становништва женски пол је заступљенији са 51,1% учешћа, док је мушки заступљен са 48,9%.

Важан индикатор старосне структуре је и **зрелост становништва** која говори о процентуалном учешћу особа старих више од 65 година у укупној популацији и уколико је већа од 10%, становништво је врло старо (према критеријумима Уједињених нација). Становништво територије Сремска Митровица припада врло старој популацији јер је удео становништва старијег од 65 година у општој структури становништва ове територије чак 17,3%.

Наталитет или рађање представља број живорођене деце на једној одређеној територији у току календарске године. Стопа наталитета је број живорођене деце на 1000 становника, и према подацима Републичког завода за статистику Србије (Витални догађаји, 2013.), у 2013.години стопа наталитета за Сремски округ износила је 8,7‰ и тумачи се као неповољна (повољне стопе су од 13 до 20‰). За територију града Сремска Митровица она је износила 8,5‰ што је такође неповољна стопа наталитета.

Општа стопа **морталитета** представља број умрлих на једној територији на 1000 становника и сматра се високом ако је њена вредност изнад 12‰. На територији Сремског округа, у 2013.години, према подацима Републичког завода за статистику Србије (Витални догађаји у Републици Србије, 2013.), она износи 14‰. За Сремску Митровицу она је у истом периоду износила 14,8 ‰.

За анализу природног кретања становништва користи се и **стопа природног прираштаја** и представља разлику између броја живорођених и умрлих у одређеном временском периоду на једној територији, изражену на 1000 становника. За 2013.годину, за Сремски округ (исти извор података) он износи – 5,3. За територију града Сремска Митровица она је у 2013.години износила - 6,3.

Приликом израде Анализе здравственог стања становништва града Сремска Митровица, користили су се и негативни показатељи здравственог стања становништва, а то су **морталитет** (умирање) и **морбидитет** (обољевање).

МОРТАЛИТЕТ

Морталитет је негативна компонента природног кретања становништва. Стопа морталитета је важан показатељ здравственог стања становништва и представља резултат деловања биолошких, економских и здравствених фактора. Такође, кретање стопе морталитета, уз морбидитет, служи за оцену ефикасности здравствене заштите, као и здравствене и социјалне политике земље.

Водећи узроци смрти одраслог становништва у граду Сремска Митровица у 2015.

Години су:

- Болести система крвотока (I) (49,41%)
- Тумори (C) (20,55%)
- Болести нервног система (G) (5,83%)
- Болести система за варење (K) (5,53%)
- Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма (E) (4,55%)
- Болести система за дисање (J) (3,85%)
- Душевни поремећаји и поремећаји понашања (F) (2,57%)
- Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (R) (2,17%)

Најређи узроци смртности су:

- Болести изазване другим паразитима (B) (0,10%)
- Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (M) (0,10%)
- Други спољашњи узроци повређивања (Y) (0,20%)
- Заразне болести и паразитарне болести (A) (0,40%)
- Други спољашњи узроци повређивања (W) (40%)
- Саобраћајни удеси (V) (0,40%)
- Тумори и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (D) (0,69%)

Табела бр. 1 - Структура морталитета у Сремској Митровици / 2015.година

Узроци умирања (према групама болести)	број	%
Болести система крвотока (I)	500	49,41%
тумори (C)	208	20,55%
Болести нервног система (G)	59	5,83%
Болести система за варење (K)	56	5,53%
Болести жлезда са унутрашњим лучењем (E)	46	4,55%
Болести система за дисање (J)	39	3,85%
Душевни поремећаји и поремећаји понашања (F)	26	2,57%
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (R)	22	2,17%
Болести мокраћно-полног система (N)	17	1,68%
Други спољашњи узроци повређивања (X)	16	1,58%
Тумори и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (D)	7	0,69%
Саобраћајни удеси (V)	4	0,40%
Други спољашњи узроци повређивања (W)	4	0,40%
Заразне болести и паразитарне болести (A)	4	0,40%
Други спољашњи узроци повређивања (Y)	2	0,20%
Болести изазване другим паразитима (B)	1	0,10%
Болести мишићно -коштаног система и везивног ткива (M)	1	0,10%
Болести коже и болести поткожног ткива (L)		
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (T)		
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора (S)		
Урођене наказности, деформације и хромозомске ненормалности (Q)		
Стања у порођајном периоду (P)		
Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом (Z)		
укупно:	1012	100%

Анализирајући структуру морталитета уочава се да је највећи проценат умрлих од кардиоваскуларних обољења, затим малигнитета и болести нервног система, као и жлезда са унутрашњим лучењем.

Табела бр. 2 - Структура морталитета у Сремској Митровици по полу за 2015. годину

МКБ шифарник	Пол мушко		Пол женско		Тотал Број	Тотал %
	Број	%	Број	%		
Болести система крвотока (I)	228	22,53 %	272	26,88%	500	49,41 %
Тумори (C)	123	12,15 %	85	8,40%	208	20,55 %
Болести нервног система (G)	29	2,87%	30	2,96%	59	5,83%
Болести система за варење (K)	31	3,06%	25	2,47%	56	5,53%
Болести жлезда са унутрашњим лучењем (E)	25	2,47%	21	2,08%	46	4,55%
Болести система за дисање (J)	22	2,17%	17	1,68%	39	3,85%
Душевни поремећаји и поремећаји понашања (F)	13	1,28%	13	1,28%	26	2,57%
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (R)	12	1,19%	10	0,99%	22	2,17%
Болести мокраћно-полног система (N)	8	0,79%	9	0,89%	17	1,68%
Други спољашњи узроци повређивања (X)	14	1,38%	2	0,20%	16	1,58%
Тумори и болести крвотворних органа и поремећаји имунитета (D)	2	0,20%	5	0,49%	7	0,69%
Заразне болести и паразитарне болести (A)	2	0,20%	2	0,20%	4	0,40%
Саобраћајни удеси (V)	4	0,40%		0,00%	4	0,40%
Други спољашњи узроци повређивања (W)	4	0,40%		0,00%	4	0,40%
Други спољашњи узроци повређивања (Y)	1	0,10%	1	0,10%	2	0,20%
Болести изазване другим паразитима (B)	1	0,10%		0,00%	1	0,10%
Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива (M)		0,00%	1	0,10%	1	0,10%
Укупно	519	51,28%	493	48,72%	1012	100,0%

На територији града Сремска Митровица, када се посматра структура морталитета по полу, примећује се да је код женског пола већа учесталост смртности од кардиоваскуларних болести, болести нервног система као и болести мокраћно полног система, а код мушког пола већа је смртност од тумора, болести система за варење и болести жлезда са унутрашњим лучењем-табела број 2.

Табела бр. 3 - Структура морталитета по дијагнозама / 2015. година

Најчешће болести на територији града Сремска Митровица:

МКБ шифра	Број	Процент
I42	161	15,91%
I10	117	
I63	49	11,56%
C34	46	4,84%
G30	40	4,55%
I21	40	
I25	34	3,95%
C22	19	
I50	18	3,95%
J44	17	3,36%
I70	17	1,88%
E14	17	1,78%
E11	16	1,68%
C16	14	
C18	14	1,68%
Остало	393	
		1,68%
		1,58%
		1,38%
		1,38%
		38,83%
Укупно	1012	100%

Када се посматра структура морталитета у граду Сремска Митровица највећи број становника је умро од обољења срчаног мишића 15,91%, затим од хипертензије 11,56%, од инфаркта мозга 4,84%, карцинома душника и плућа 4,55%, алцхајмерове болести 3,95%, акутног инфаркта 3,95% и хроничне исхемијске болести срца 3,36% (табела број 3).

Табела бр. 4 - Најчешће болести као узроци смртности по полу и дијагнозама у граду Сремска Митровица за 2015. годину:

МКБ шифра	мушко		женско		Тотал Број	Тотал Процент
	Број	Процент	Број	Процент		
I42	71	7,02%	90	8,89%	161	15,91%
I10	52	5,14%	65	6,42%	117	11,56%
I63	17	1,68%	32	3,16%	49	4,84%
C34	32	3,16%	14	1,38%	46	4,55%
I21	27	2,67%	13	1,28%	40	3,95%
G30	15	1,48%	25	2,47%	40	3,95%
I25	12	1,19%	22	2,17%	34	3,36%
C22	8	0,79%	11	1,09%	19	1,88%
I50	13	1,28%	5	0,49%	18	1,78%
I70	8	0,79%	9	0,89%	17	1,68%
E14	12	1,19%	5	0,49%	17	1,68%
J44	8	0,79%	9	0,89%	17	1,68%
E11	6	0,59%	10	0,99%	16	1,58%
C16	7	0,69%	7	0,69%	14	1,38%
C18	11	1,09%	3	0,30%	14	1,38%
Остало	220	21,73%	173	17,10%	393	38,83%
Укупно	519	51,28%	493	48,72%	1012	100,00%

У општини Сремска Митровица женски пол је доминантан у морталитету од обољења срчаног мишића, хипертензије и инфаркта мозга, а мушки пол од злоћудног тумора душника и плућа и акутног инфаркта срца.

Табела бр. 5 - Најчешће болести као узроци смртности у Сремској Митровици у 2015. години из групе кардиоваскуларних болести:

МКБ шифра	Број	Процент
I42	161	32,20%
I10	117	23,40%
I63	49	9,80%
I21	40	8,00%
I25	34	6,80%
I50	18	3,60%
I70	17	3,40%
I61	11	2,20%
I48	9	1,80%
I69	8	1,60%
I67	6	1,20%
I49	5	1,00%
I26	4	0,80%
I64	4	0,80%
I20	3	0,60%
Остало	14	2,80%
Укупно	500	100,00%

Водећи узроци смртности из групе кардиоваскуларних обољења у граду Сремска Митровица су: кардиомиопатија (32,20%), хипертензија (23,40%), инфаркт мозга (9,80%), акутни инфаркт (8%) и хроничне исхемијске болести срца (6,80%)-табела број 5.

Табела бр. 6. - Најчешће болести као узроци смртности од КВБ обољења по полу у граду Сремска Митровици у 2015. години:

МКБ шифра	Општина Сремска Митровица мушко		женско		Тотал Број	Тотал Процент
	Број	Процент	Број	Процент		
I42	71	14,20%	90	18,00%	161	32,20%
I10	52	10,40%	65	13,00%	117	23,40%
I63	17	3,40%	32	6,40%	49	9,80%
I21	27	5,40%	13	2,60%	40	8,00%
I25	12	2,40%	22	4,40%	34	6,80%
I50	13	2,60%	5	1,00%	18	3,60%
I70	8	1,60%	9	1,80%	17	3,40%
I61	6	1,20%	5	1,00%	11	2,20%
I48	2	0,40%	7	1,40%	9	1,80%
I69	5	1,00%	3	0,60%	8	1,60%
I67	4	0,80%	2	0,40%	6	1,20%
I49	1	0,20%	4	0,80%	5	1,00%
I26		0,00%	4	0,80%	4	0,80%
I64	2	0,40%	2	0,40%	4	0,80%
I20	1	0,20%	2	0,40%	3	0,60%
Остало	7	1,20%	7	1,40%	14	2,60%
Укупно	228	45,60%	272	54,40%	500	100,00%

Што се тиче полне структуре морталитета од кардиоваскуларних обољења, као најчешћег узрока смртности у 2015. години, уочава се већи проценат умирања женске популације од обољења срчаног мишића, хипертензије, инфаркта мозга и хроничне исхемијске болести срца, а мушке популације од акутног инфаркта миокарда и недовољне функције срца.

Табела бр. 7. - Најчешћа малигна обољења као узроци морталитета-град Сремска Митровица у 2015. години

МКБ шифра	Број	Процент
C34	51	23,83%
C80	18	8,41%
C18	15	7,01%
C20	14	6,54%
C61	13	6,07%
C22	11	5,14%
C16	11	5,14%
C50	11	5,14%
C71	9	4,21%
C25	7	3,27%
C67	6	2,80%
C14	4	1,87%
C54	4	1,87%
C53	4	1,87%
C19	3	1,40%
<u>Остало</u>	<u>33</u>	<u>15,42%</u>
Укупно	214	100,00%

Најчешћа малигна обољења као узрок смртности су малигнитет душника и плућа (23,83%), злоћудни тумор без означене локализације (8,41%), злоћудни тумор дебелог црева (7,01%), злоћудни тумор задњег црева (6,54%) и злоћудни тумор кестењаче (6,07%).

Табела бр. 8. - Најчешћа малигна обољења као узроци морталитета по полу -
Сремска Митровица 2015. година

МКБ шифра	мушко		женско		Тотал Број	Тотал Процент
	Број	Процент	Број	Процент		
C34	32	15,38%	14	6,73%	46	22,12%
C22	8	3,85%	11	5,29%	19	9,13%
C16	7	3,37%	7	3,37%	14	6,73%
C18	11	5,29%	3	1,44%	14	6,73%
C20	8	3,85%	5	2,40%	13	6,25%
C61	12	5,77%		0,00%	12	5,77%
C50		0,00%	11	5,29%	11	5,29%
C71	8	3,85%	3	1,44%	11	5,29%
C25	6	2,88%	4	1,92%	10	4,81%
C80	5	2,40%	2	0,96%	7	3,37%
C32	5	2,40%	1	0,48%	6	2,88%
C67	3	1,44%	3	1,44%	6	2,88%
C54		0,00%	4	1,92%	4	1,92%
C53		0,00%	3	1,44%	3	1,44%
C94	3	1,44%		0,00%	3	1,44%
Остало	15	7,21%	14	6,74%	29	13,95%
Укупно	123	59,13%	85	40,87%	208	100,00%

У структури морталитета од малигнитета, мушка популација доминира са 59,13% у односу на женску популацију. Када се посматра по групама болести по МКБ 10/међународна класификација болести/, мушки пол доминира код злоћудног тумора душника и плућа и дебелог црева, а женски пол код злоћудног тумора јетре и жучним каналима.

Највећи социјално медицински значај имају **масовне незаразне болести (МНБ)**, како у структури морталитета (умирања) тако и у структури морбидитета (разбољевања). Масовне незаразне болести, као што су : кардиоваскуларне, малигне, дијабетес, ментални поремећаји, хронична плућна обољења и друго, већ дуго представљају водеће узроке смртности и морбидитета не само у развијеним земљама него и у земљама у развоју. Масовне незаразне болести су универзална обољења. Њихова општа карактеристика је рани почетак, дуг и прогресијентан ток, оштећења организма која се могу реперкутовати смањењем опште и професионалне способности. Ради се о широкој лепези болести које показују високу фреквенцу и динамику раста. Присутнија су у старијим добним групама, али то не значи да се може ставити знак једнакости између ових болести и старења. Нити су оне искључиво болести старих особа, нити су старе особе искључиво хронични болесници. Подаци рутинске статистике и истраживања становништва указују да се талас епидемије ових болести све више помера ка радно активном становништву где као такве чине најзначајније узроке оболевања, одсуствовања са посла, инвалидитета и прераног умирања.

Морбидитет или обољевање спада у најважније индикаторе здравственог стања становништва, јер даје увид у разбољевање и онеспособљеност становништва. Морбидитет се исказује стопама, и то: општа стопа морталитета, специфична стопа, инциденца, преваленца, трајање оболевања као и показатељи ризика оболевања. Рутинска здравствена статистика обезбеђује информације о раширености појединих обољења, али само у делу становништва који је користио здравствену заштиту. То је такозвани регистровани морбидитет који се може поделити на ванболнички и болнички.

Ванболнички морбидитет

Основне карактеристике ванболничког морбидитета биће приказане кроз регистрована обољења у службама примарне здравствене заштите и то службе за здравствену заштиту деце, школске деце и омладине, службе опште медицине и службе медицине рада, а све то из извештаја о раду наведених служби које су установе доставиле Заводу за јавно здравље Сремска Митровица.

Велики значај имају показатељи регистрованог **морбидитета** - разбољевања. Посматрајући град Сремска Митровица, укупан морбидитет у служби опште медицине је 63.334 оболелих случајева.

Служба опште медицине

У структури морбидитета одраслог становништва града Сремска Митровица, старијег од 19 година, у служби **опште медицине**, где по правилу и највећи број корисника здравствене заштите остварује контакт са здравственом службом, водеће-прво место имају болести система за дисање са 18,7% учешћа, потом следе болести коштаног система и везивног ткива са 10,9% учешћа и болести кардиоваскуларног система са 8,3% - табела бр. 9.

Табела бр. 9 - Најчешће болести током 2015.године / град Сремска Митровица

Општа медицина					
Најчешће болести					
				Број	%
Болести мокраћно - полног система	N00 - N99				
Болести коштаног система и вез. ткива	M00 - M99			6.446	10.17
КВБ				6.156	9.71
О стале					
Укупан морбидитет					
Болести система за дисање J00-J99				11.180	17.65
				4.327	6.83
				35.225	55.61
				63.334	100

У служби **опште медицине**, **кардиоваскуларне болести** су група обољења која у укупном морбидитету одраслог становништва овог града, узимају учешће са 9,71%, од тога значајну учесталост заузимају артеријска хипертензија (2,80%), друге исхемијске болести срца (0,48) и друге болести срца (0,48%). Табела број 10.

Табела бр. 10 - Најчешће кардиоваскуларне болести / Сремска Митровица 2015. година

	Број	%
Кардиоваскуларне болести свега	6.156	9.71
Артеријска хипертензија	1.776	2.80
Друге болести срца	307	0.48
Друге исхемијске болести	306	0.48
Остале	57.178	90.28
Укупан морбидитет	66.156	100

Општа медицина Кардиоваскуларне болести

Што се тиче **болести дигестивног система**, у укупном морбидитету становништва Сремске Митровице, ове болести узимају учешће са 6,46%. Анализирајући здравствено стање током 2015. године уочено је да су у овом граду највише заступљене болести под називом друге болести црева и потрбушнице К52-К55,К58-К67 са 1,90%, затим болести једњака, желуца и дванаестопалачног црева (К20-К23,К-28,К-30-К31) са 1,54% и на трећем месту гастритис и дуоденитис К29 са 1,11% учешћа. Табела број 11.

Табела бр. 11 - Најчешће болести из групе болести система за варење / 2015.година- Сремска Митровица

Болести система за варење К00-К93	Општа медицина	
	број оболелих	процент (%)
Болести система за варење- свега	4.095	6.46
Друге болести једњака, желуца и дванаестопалачног црева К20-К23,К28,К30-К31	977	1.54
Гастритис ет дуоденитис К29	709	1.11
Друге болести црева и потрбушнице К52-К55,К58-К67	1.207	1.90
Остале	59.239	93.53
Укупан морбидитет	63.334	100

У укупном морбидитету, у општој медицини, **ментална обољења** узимају учешће са 2,73% или 1.732 оболела случаја. Најчешћа обољења из ове групе болести у 2015.години су: неуротски, стресогени и соматиформни поремећаји F40-F48, затим поремећаји расположења-афективни поремећај F30-F39, као и други душевни поремећаји понашања F04-F09, F50-F69, F80-F99. (табела бр.12).

Табела бр. 12 - Ментална обољења у 2015.години / Сремска Митровица

	број	процент
Ментална обољења свега	1.732	2.73
Поремећај расположења-афективни поремећај F30 - F39	420	0.66
Неуротски, стресогени и соматиформни поремећаји F40-F48	786	1.24
Други душевни поремећаји понашања F04-F09, F50-F69, F80-F99	316	0.49
Остале	61.602	97.26
Укупан морбидитет	63.334	100
Ментална обољења	Општа медицина	

Табела бр. 13 - : Најчешћи малигнитети 2015.године / Сремска Митровица

		Општа медицина	
Малиг на обоље ња		број	процент
	Малигнитети - свега	328	0,51
	Neoplazma mammae	35	0.055
Малиг на обоље ња	Други секундарни, злоћудни тумори неозначене локализације	47	0.074
	Neoplazma malignum cutis aliud	36	0.05
	уОстале	63.006	99.48
укупно м	Укупан морбидитет	63.334	100

морби

дитету становништва града Сремска Митровица у 2015. години, када је у питању општа медицина, учествују са 0,51%. Најчешћи малигнитети на овој територији су: малигнитет дојке, други секундарни, злоћудни тумори, неозначене локализације и малигнитет коже. Табела бр.12. Уочено је да је нешто мањи проценат оболелих од малигнух обољења у односу на прошлу годину.

У структури укупног морбидитета становника града Сремска Митровица (63.334), **ендокрине болести** узимају учешће са 2,63% или 1.653 оболела случаја, што је мање случајева него у 2014. години, од чега је diabetes mellitus заступљен са близу 1% или 448 случаја. Табела бр.14.

Табела бр. 14. - Ендокрине болести у 2015. години / Сремска Митровица

Ендокрине болести	број	процент
Е група укупно	1.653	2.60
Diabetes mellitus	448	0.70
Остале	61.681	97.3
Укупан морбидитет	63.334	100

Служба за здравствену заштиту школске деце

У служби за здравствену заштиту школске деце Дома здравља Сремска Митровица, укупно регистровани морбидитет у 2015.години за територију града Сремска Митровица је чак 33.224, што је мањи број случајева у односу на 2014. годину. Највећи удео у укупном морбидитету ове службе, имају група болести под називом Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом са 11.651 оболелих или 35%, болести система за дисање 9.414 оболелих случајева или 28,3%, а потом и група заразних и паразитарне болести са 1.806 оболела или 5,4% учешћа. Табела бр.15.

Табела бр. 15. - Најчешће болести 2014/2015 година Сремска Митровица

Најчешће болести	Школски диспанзер			
	2014.		2015.	
	број	%	број	%
Болести система за дисање J00-J99	9.533	25,4	9.414	28,3
Заразне болести и паразитарне болести A00-B99	3.158	8,4	1.806	5,4
Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом Z00-Z99	15.218	40,6	11.651	35
Остале	9.513	25,4	10.353	31,1
Укупан морбидитет	37.422	100	37.422	100

Служба за здравствену заштиту предшколске деце

Када посматрамо службу за **предшколску децу**, укупно регистровани морбидитет у 2015. години за територију града је 22.862 што је много мање оболелих него у претходној години. Најчешће болести, и прве на лествици у овој служби су болести система за дисање са 37,6% учешћа, затим фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом са 28,2%. Група болести под називом симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски узимају учешће са 4%. Табела бр.16.

Табела бр. 16 - Најчешће болести 2014 / 2015 година Сремска Митровица

Најчешће болести	Дечији диспанзер			
	2014.		2 015.	
	број	%	број	%
Болести система за дисање J00-J99	12.485	38	8.595	37,6
Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом Z00-Z99	10.261	31,1	6.452	28,2
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лаборат.налази R00Z99	1.121	3,4	898	4
Остале	9.062	27,5	6.917	30,2
Укупан морбидитет	32.929	100	22.862	100

Служба стоматолошке здравствене заштите

Морбидитет стоматолошке службе предшколске деце Дома здравља Сремска Митровица приказан је у табели бр. 17. Укупан морбидитет у овом дому здравља/за ову службу, у 2015. години био је 3.738. Најчешћа обољења су: Caries dentium са 40,3% друге болести зуба потпорних структура са 40,2%, и друге болести усне дупље, пљувачних жлезда и вилица са 19,3%.

Табела бр. 17 - Стоматолошки морбидитет предшколске деце у Сремској Митровици /2014. и 2015. година/

Обољења	2014. Ср. Митровица		2015. Ср. Митровица	
	број	%	број	%
Caries dentium	1.751	28,9	1.509	40,3
Друге бол. зуба и потпорних структура	3.282	54,1	1.504	40,2
Друге бол. усне дупље, пљувачних жлезда и вилица	1.031	17	725	19,3
Укупан морбидитет	6.064	100	3.738	100

Посматрајући обољевање школске деце када се ради о стоматолошкој здравственој заштити, уочава се да је укупан морбидитет у 2015. години за територију града Сремска Митровица био је 26.619. Најчешћа обољења због којих су се корисници здравствених услуга обратили овој служби су: друге болести зуба и потпорних структура са чак 64,5%, Caries dentium са 25% и друге болести усне дупље, пљувачних жлезда и вилица са 10,5% учешћа.

Табела бр. 18 - Стоматолошки морбидитет школске деце у 2014. и 2015. години – Сремска Митровица

Обољења	2014. Сремска Митровица		2015.Сремска Митровица	
	број	%	број	%
Caries dentium	4.665	27,4	6.638	25
Друге болести зуба и потпорних структура	8.484	50	17.180	64,5
Друге болести усне дупље, пљувачних жлезда и вилица	3.838	22,6	2.801	10,5
Укупан морбидитет	16.987	100	26.619	100

Служба за здравствену заштиту жена

У служби здравствене заштите жена, Дома здравља Сремска Митровица регистровани морбидитет за 2015. годину је 25.900, а прве две водеће групе болести су фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом са чак 76%, што је свакако више него у претходној години, и болести мокраћно полног система са 18% што је такође више у односу на претходни период. На трећем месту су трудноћа, рађање и бабиње са 3,25%. Посебно место имају тумори са 1,7% што је готово исти % учешћа у структури морбидитета, као у 2014.години. Табела бр.19.

Табела бр. 19 - Морбидитет диспанзера за жене на територији града Ср. Митровица

Болести	Морбидитет 2014.		Морбидитет 2015.	
	Број	%	Број	%
Тумори C00-D48	391	1,7	435	1,7
Болести мокраћног-полног система N00-N99	3.895	16,1	4.641	18
Трудноћа, рађање и бабиње O00-O99	516	2,13	844	3,25
Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом Z00-Z99	10.969	45,3	19.689	76
Остале	8.441	34,8	291	1,1
Укупан морбидитет	22.732	100	24.212	100

Организација и рад здравствене службе града Сремска Митровица

На територији Града Сремска Митровица здравствену заштиту становништву пружају 4 установе: Дом здравља Сремска Митровица - установа која пружа услуге за примарни ниво здравствене заштите, затим Апотека Сремска Митровица, такође установа примарног нивоа здравствене заштите и пружа фармацеутску здравствену делатност, Општа болница Сремска Митровица као установа секундарног нивоа здравствене заштите и регионална је установа за цео Сремски округ и Завод за јавно здравље Сремска Митровица као установа на више нивоа здравствене заштите и такође покрива територију целог Сремског округа. Град Сремска Митровица има 78.186 становника (процена становништва, 2014. година).

Покривеност и обезбеђеност становништва на територији града Сремска Митровица, биће приказана кроз структуру и број запослених у самом Дому здравља Сремска Митровица, односно на примарном нивоу здравствене заштите, на дан 31.12.2015. године-годишњи извештај установе.

Коришћење ванболничке здравствене заштите

У анализи коришћења ванболничке здравствене заштите одабрани параметри за евалуацију и процењивање преузети су из података здравствене установе (број посета и кадрови), а израчунати у складу са нормативима Правилника о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе (Правилник је објављен у "Сл. гласнику РС", бр. 43/2006, 112/2009, 50/2010, 79/2011, 10/2012-др. правилник и 119/2012 др.правилник, 22/13).

Служба опште медицине

У служби здравствене заштите одраслих на територији града, када посматрамо Дом здравља Сремска Митровица и анализирајући рад ове службе-опште медицине, ситуација је таква да је укупан број запослених у 2015.години, на дан 31.12.2015.године био: 37 доктора медицине (16 специјалиста, 3 доктора медицине на специјализацији и 18 лекара опште праксе), 2 више

медицинске сестре техничара и 63 медицинске сестре техничара са средњом стручном спремом. Са овим бројем лекара није задовољавајућа обезбеђеност-покривеност становништва, јер је просечно за град Сремска Митровица 1.728 становника по лекару (норматив је 1/1600 становника). Укупан број посета у овој служби Дома здравља Сремска Митровица је 315.717, што по доктору износи 8.532 посета на годишњем нивоу. По лекару број посета на дан, просечно износи 38 посета.

Служба за здравствену заштиту предшколске деце

Према подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ (процена становништва 2014., демографија) број деце узраста до 6 година на територији града Сремска Митровица је 4.764. Посматрајући Дом здравља Сремска Митровица и рад ове службе, у овој служби запослених здравствених радника има укупно 7 доктора и свих 7 су специјалисти педијатрије, 1 виша медицинска сестра и 12 медицинских сестара/техничара са средњом стручном спремом. Према броју деце до 6 година на територији града Сремска Митровица, постигнута је задовољавајућа покривеност становника/деце ове узрадне доби, јер је просечно један лекар на 678 деце (норматив је 1/850 деце). Укупан број посета код лекара у овој служби за 2015. годину је 32.947, што по лекару износи 4.706 посета на годишњем нивоу. Просечан број посета по лекару на дан је 21. У односу на претходну годину, уочава се мањи број посета овој служби дома здравља.

Служба за здравствену заштиту школске деце

У Дому здравља Сремска Митровица, у овој служби, у 2015. години, на дан 31.12.2015.године, било је запослено 10 лекара и 11 медицинских сестара/техничара са средњом стручном спремом, и 1 виша медицинска сестра. Према подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, процена становништва 2014. година, број школске деце до 18 година на територији града је 9.489, чиме је покривеност лекара на школско дете задовољавајуће, један доктор на 949 деце (норматив је 1/1500 деце). Укупан број посета у овој служби је 28.704, што по лекару износи 2.870. Просечан број посета по лекару на дан је 13 посета. У односу на претходну годину, уочава се мањи број посета овој служби дома здравља.

Служба за здравствену заштиту жена

На територији града Сремска Митровица, према подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, процена становништва 2014. година, укупно има 34.639 жена старијих од 15 и више година. Укупан број запослених здравствених радника у овој служби Дома здравља Сремска Митровица (на дан 31.12.2015.) је 7 доктора специјалисте гинекологије и акушерства, 9 медицинских сестара техничара. Укупан број посета у овој служби је 22.475, што по лекару износи 3.210 на годишњем нивоу, а просечан број посета на дан по лекару је 14,4. Покривеност становника ове категорије докторима специјалистима гинекологије и акушерства је задовољавајућа, износи један гинеколог на 4.948 жена са 15 и више година (норматив је 1/6500 жена).

ОБОЛЕВАЊЕ И УМИРАЊЕ ОД МАЛИГНИХ БОЛЕСТИ У ГРАДУ СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Расположиви подаци о броју оболелих и умрлих од малигнух болести у Срему за 2015. су по методологији Регистра за рак непотпуни (унос података је у току). Из тих разлога, за потребе ове анализе коришћени су подаци из регистра за рак за Сремски округ али за 2014. годину:

Према подацима Регистра за рак Завода за јавно здравље Сремска Митровица стопа инциденције обољевања од малигнух болести на територији Сремске Митровице је Inc 994,49/100.000. Стопа mortalитета у 2014. години је 271,45/100000.

Табела број 1 - Стопа инциденције најчешћих локализација малигних тумора на територији града Сремска Митровица

Локализација	Inc/100000
Плућа	307,73
Колоректални карцином	87,56
Дојка	420,55
Грлић материце	112,69
Простата	169,04

ПОДАЦИ О БОЛЕВАЊУ И УМИРАЊУ ОД ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ ТОКОМ 2015. ГОДИНЕ

Према подацима регистра за заразне болести Центра за контролу и превенцију болести Завода за јавно здравље Сремска Митровица, током 2015. године бележи се благи пораст регистрованих оболелих од заразних болести у односу на претходну годину (табела 2).

Табела број 2 - Инциденција оболевања и морталитет од заразних болести током 2015. године

година	Број оболелих	Inc/100 000	Број умрлих	Mt/100 000
2015.	2213	2768,33	1	1,25

ПОДАЦИ О БОЛЕВАЊУ ОД РЕСПИРАТОРНИХ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

На првом месту према стопи инциденције у посматраном периоду су респираторне заразне болести (табела бр. 3). Најчешће регистровано обољење из групе респираторних болести је Pharyngitis streptococcica.

Табела 3. - Број оболелих и инциденција оболевања од респираторних заразних болести

година	Број оболелих	Inc/100 000
2015.	2024	2531,89

ПОДАЦИ О БОЛЕВАЊУ ОД ЦРЕВНИХ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

У укупном броју оболелих од заразних болести у посматраном периоду цревне заразне болести заузимају друго место. Најзаступљенија болест из ове групе је као и претходних година Diarrhoea, causa infectionis suspecta (A 09) што говори о инсуфицијентној лабораторијској дијагностици ове групе обољења (табела бр. 4).

Табела број 4 - Број оболелих и инциденција оболевања од цревних заразних болести

година	Број оболелих	Inc/100 000
2015.	112	140,1

ПОДАЦИ О БОЛЕВАЊУ ОД ПОЛНО ПРЕНОСИВИХ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Полно преносиве болести су међу најређе регистрованим обољењима због инсуфицијентног пријављивања и лабораторијске дијагностике. Регистровани су само случајеви инфекције изазване хламидијом и гонорејом.

Табела број 5 - Број оболелих и инциденција оболевања од сексуално преносивих заразних болести

година	Број оболелих	Inc/100 000
2015.	2	2,5

ПОДАЦИ О БОЛЕВАЊУ ОД ЗООНОЗА

Током 2015. године регистровани су само појединачни случајеви обољења из ове групе болести.

Табела број 6 - Број оболелих и инциденција оболевања од зоонозе

година	Број оболелих	Inc/100 000
2015.	5	6,25

ПОДАЦИ О БОЛЕВАЊУ ОД ГРИПА

Подаци се односе на обољења слична грипу обзиром да из базе података није било могуће извући податак о броју пријављених акутних респираторних инфекција.

Табела број 7 - Број оболелих и инциденција оболевања од обољења сличних грипу

година	Број оболелих	Inc/100 000	Број вакцинисаних лица
2015.	672	840,63	2771

ПОДАЦИ О БОЛЕВАЊУ ОД ВАКЦИНАМА ПРЕВЕНТАБИЛНИХ БОЛЕСТИ

Из групе вакцинама превентабилних болести у посматраном периоду на територији града Сремска Митровица региструју се велики кашаљ и морбили (део епидемије на територији АП Војводине и града Београда).

Табела број 8 - Број оболелих и инциденција оболевања од вакцинама превентабилних болести

година	Pertussis		Morbilli	
	Бр.оболелих	Inc/100000	Бр.оболелих	Inc/100000
2015.	2	2,5	8	10

РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОГРАМА ОБАВЕЗНЕ ИМУНИЗАЦИЈЕ У СРЕМСКОМ ОКРУГУ

И поред проблема у континуираном снабдевању вакцинама за спровођење обавезне имунизације у Републици Србији, имунизација обавезним вакцинама на територији града Сремска Митровица се одвијала континуирано на свим вакциналним пунктовима уз велики број прерасподела унутар округа и бројне међуокружне прерасподеле. У 2015. години нису достигнути задовољавајући вакцинални обухвати (испод 95%) следећим вакцинама из програма обавезне имунизације: обухват ревакцином против дечије парализе у другој години живота, ММР вакцином и у другој години и у седмој години живота услед проблема са континуираним снабдевањем. Такође није достигнут задовољавајући обухват вакцином против Хепатитиса Б у 12. години живота.

Центар за хигијену и хуману екологију Завода за јавно здравље Сремска Митровица, у 2015. години извршио је узорковање и испитивање следећих узорака:

Са Градске тржнице је узорковано : 68 узорака поврћа и воћа на метале и сензорне анализе, и сви узорци били су исправни. 4 узорка сира (2 су била бактериолошки неисправна, бактерија *e.colli* и у 2 узорка *stafilokokus aureus*). Изоловане бактерије говоре о секундарној контаминацији. Ниво хигијенских навика руковања амбалажом, опремом, сама технологија производње је незадовољавајућа.

Извршена су енергетско броматолошка испитивања obroка у предшколским установама, којих је било укупно 10. Дате су препоруке како би се унапредио квалитет исхране деце.

Вода за пиће је испитана у оквиру мониторинга према уговору са ЈКП Водовод Сремска Митровица у укупно 307 узорака, и у мање од 8,4% било је неодговарајућих резултата хемијске неисправности, што је у дозвољеним границама прихватљивости. Грађани су трошили здравствено безбедну воду за пиће. У 2015. години извршено је испитивање са јавних чесми на територији града, укупно 68 узорака. 22 узорка било је хемијски неисправно (са одређених чесми присутне органолептичке карактеристике измењене боје и мириса) и 1 микробиолошки неисправан узорак. У сезони купања испитано је 56 узорака из реке Саве и сви су били у складу са захтевима законске регулативе.

У оквиру систематске контроле квалитета ваздуха током 2015. године узорковане су основне загађујуће материје: сумпор-диоксид, азот-диоксид, чађ и фракције ПМ10 суспендоване честице. У оквиру мониторинга контроле квалитета ваздуха узоркован је ваздух на три мерна места: у индустријској зони у околини фирме Сирмиум Стеел и у две стамбене зоне: у околини Завода за јавно здравље Сремска Митровица и у околини Средње економске школе „9.Мај„. Узорковање и анализа амбијенталног ваздуха трајала је 11 месеци и 20 дана. Што се тиче квалитета ваздуха у односу на сумпордиоксид, азотдиоксид и чађ, забележена су појединачна дневна прекорачења ГВ и ТВ (граничне и толерантне вредности) сумпордиоксида и чађи. Средње годишње вредности испитиваних параметара не прелазе Уредбом дозвољене вредности, тако да се може констатовати да је квалитет ваздуха добар. Резултати мониторинга су следећи: појединачне дневне концентрације суспендованих честица ПМ10 током 2015. године су достизале вредност од 4 до 410 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. У току године евидентиран је 51 дан са појединачним концентрацијама суспендованих честица ПМ10 преко дозвољене граничне вредности за један дан и 31 дан са појединачним концентрацијама суспендованих честица ПМ10 преко дозвољене толерантне вредности за један дан. У стамбеној зони само је сумпордиоксид у току једног дана у години прешао граничну вредност. У индустријској зони само је чађ у току једног дана у години прешла граничну вредност. У стамбеној зони у току године евидентирано је 145 дана са појединачним концентрацијама суспендованих честица ПМ 10 преко дозвољене граничне вредности за један дан.

У току године евидентиран је 71 дан са појединачним концентрацијама суспендованих честица ПМ 10 преко дозвољене толерантне вредности за један дан.

Због великог броја дана у којима је било преко дозвољене граничне и толерантне вредности, средња годишња вредност суспендованих честица ПМ 10 прелазе Уредбом дозвољену вредност.

Промоција здравља и здравствено васпитање

Промоција здравља подразумева процес оспособљавања људи да повећају контролу над својим здрављем, да га унапреде, комбинацијом здравственог васпитања и других организационих, политичких и економских програма формираних тако да потпомогну промене у понашању и животної средини који воде ка здрављу. Промоција здравља није задатак само здравственог сектора и здравствених радника, они имају улогу иницијатора, али је потребно укључивање и свих других сектора пољопривреде, индустрије, трговине, образовања... С тога је програм промоције здравља на територији града Сремска Митровица реализован у сарадњи са низом партнерских организација и институција.

Здравствено-промотивне кампање из Календара јавног здравља

У оквиру програма од Општег интереса Министарства здравља спроводи се 10 националних кампања за промоцију здравља: Национални дан без дуванског дима, Национални месец борбе против рака, Светски дан вода, Светски дан здравља, Недеља здравља уста и зуба, Светски дан без дуванског дима, Светска недеља подршке дојењу, Светски дан срца, Октобар месец правилне исхране, Светски дан борбе против HIV/AIDS. Поред тога обележавају се и други значајни датуми из Календара јавног здравља у складу са сликом здравља становништва и потребама локалних заједница.

У 2015. години, у Сремској Митровици, спроведено је укупно 21 кампања које су предвиђене Календаром јавног здравља, а које су имале за циљ подизање нивоа свести и информисање заједнице о одређеним здравственим проблемима, мотивацију и утицај на промену понашања и стицање вештина, као и унапређење развоја партнерства. У оквиру свих обележавања, организована су: предавања, трибине, базари здравља, стручни састанци, разне манифестације, изложбе, конференције за медије, новински чланци, гостовања релевантних стручњака, припремљена су и дистрибуирана здравствено васпитна средства и едукативни материјал. На основу подељеног материјала, процењено је, да је приликом обележавања свих активности, обухваћено око 13.500 људи.

Израда и дистрибуција здравствено васпитних средстава

У 2015. години, материјал који се користио за обележавање значајних датума, добијен је од стране референтне установе „др Милан Јовановић Батут“. Завод за јавно здравље Сремска Митровица додатно је штампао још око 13.920 примерака свих здравствено васпитних средстава, а Дом здравља према достављеним подацима око 4.350 примерака. Материјал је подељен у складу са активностима и то становништву, деци у предшколским установама, ђацима у основним и средњим школама, наставницима, васпитачима, професорима...

Едукација едукатора и становништва за промоцију здравља

На подручју Сремске Митровице организовано је у 2015. години 16 предавања за становништво, а процена је, да је обухваћено око 18.097 грађана. У предшколским установама такође су одржана предавања на различите теме и обухваћено је око 3.992 предшколске деце, затим у основним школама око 2.757, а у средњим школама процена је, да је обухваћено око 3.600 ђака. Едукације

едукатора спроводио је само Завод за јавно здравље Сремска Митровица, и у 2015. години било је 6 едукација едукатора којима је обухваћено 81 ученик.

Континуирани рад са медијима

У 2015. години, на подручју Сремске Митровице, реализовано је много активности и било је доста медијских садржаја који су повезани са промоцијом здравља, и то: 63 ТВ прилога, 40 радио оглашавања, 62 новинска чланка и 3 конференције за новинаре. На сајтовима установа, објављено је 69 веома корисних и значајних информација.

ЗАКЉУЧЦИ:

1. Демографске карактеристике- уочава се пад броја становника, у односу на пописну 2011. годину, и претходне процене-демографију.
2. Стопа наталитета је ниска, а стопа морталитета је на горњој граници. Као последица већег броја умрлих од рођених долази до негативног природног прираштаја.
3. Изражено је старење становника, а на то указује и процентуално учешће особа старих 65 и више година у укупном броју становника, што утиче и на здравствену слику становништва.
4. Један од најзначајнијих показатеља здравља становништва је смртностморталитет. Водећи узроци смртности одраслог становништва у 2015.години на територији Сремске Митровице су: на првом месту болести система крвотока (кардиомиопатије, инфаркт мозга, хипертензија), затим малигне болести- тумори, на трећем месту су неуролошка обољења и потом болести система за варење. Ове болести имају заједничке факторе ризика - начин живота, пушење, физичка неактивност, неправилна исхрана и др.
5. Процена обима и структура обољевања становништва је значајан показатељ социо-медицинског аспекта болести и оптерећења здравствене службе. У најзначајније узроке ванболничког морбидитета спадају масовне незаразне болести (МНБ) и то у служби опште медицине: кардиоваскуларне болести, болести система за варење, ментална обољења и ендокрина обољења. У ванболничком морбидитету деце предшколског и школског узраста водећа група болести су болести система за дисање као и фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом, а у морбидитету жена посебно место заузимају поред фактора који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом, болести мокраћно полног система, али и тумори и трудноћа/рађање/бабиње.
6. Извршена испитивања obroка у предшколским установама, указују да је потребно унапредити квалитет исхране наше деце, у складу са препорукама стручњака из ове области.
7. И поред изузетно тешке ситуације, мигрантске кризе, где је Завод за јавно здравље имао кључну улогу, није дошло до нарушавања слике здравственог стања становништва, у смислу обољевања од заразних болести и појаве епидемија, што је одраз адекватног функционисања здравственог система на територији града Сремска Митровица, као и свих релевантних партнера у оваквим ситуацијама.
8. Анализом резултата праћења концентрација суспендованих честица ПМ10, закључак је да су прекорачења знатно већа у зимским месецима, и претпоставља се да је узрок томе уствари дифузно загађење из индивидуалних ложишта и индустријских димњака.

ПРИОРИТЕТИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВЉА СТАНОВНИШТВА

Препоруке и приоритети, односе се на мере за унапређење здравственог стања становништва Града Сремска Митровица.

1. Неповољно демографско кретање становништва захтева дефинисање и спровођење мера и активности у циљу повећања наталитета.

2. У водеће узроке оболевања и умирања спадају масовне незаразне болести (МНБ). Најзначајнији фактори који доприносе настанку ових обољења су ризична понашања (неправилна исхрана и са њом повезана гојазност, повишене масноће у крви, повишен шећер у крви, смањена физичка активност, пушење, злоупотреба алкохола...) а која се могу ставити под контролу интензивирањем промотивно-превентивних мера и активности. Такође се морају назначити јасни задаци за спровођење стратегија/програма са нагласком на мултисекторијалну сарадњу.
3. Успостављени су регистри за акутни коронарни синдром, шећерну болест и малигне болести, који се воде у Заводу за јавно здравље Сремска Митровица, и који податке прослеђује у Институт за јавно здравље Србије-Батут. Да би се добро проценио број оболелих и умрлих на бази ових података и регистара потребна је боља и квалитетнија регистрација оболелих од ових болести од стране изабраних лекара у Дому здравља и Општој болници Сремска Митровица-у овим службама, као и евентуално увођење регистара за остале хроничне незаразне болести.
4. Стратегије и програме промоције здравља и развоја здравствене заштите треба прилагодити локалним потребама и могућностима, водећи рачуна о различитим друштвеним, културним и економским системима. Промоција здравља кроз мултисекторску сарадњу помаже развој и појединца и друштва тако што обезбеђује информације и образовање у области здравља. На тај начин развија се свест код целокупног становништва о значају усвајања здравих стилова живота као и вештина важне за очување и унапређење здравља.
5. Промоција здравља није задатак само здравственог сектора и здравствених радника, они имају улогу иницијатора, али је потребно укључивање и свих других сектора пољопривреде, индустрије, трговине, образовања...
6. Имплементирати програме превенције најучесталијих обољења, посебно кардиоваскуларних болести и малигних обољења, као водећих узрока смрти становништва.
7. Побољшати квалитет података морталитетне статистике, едукацијом свих који учествују у процесу шифрирања узрока смрти, те побољшати сарадњу између институција које учествују у процесу прикупљања и обраде ових података.
8. Спровести истраживања везана за ризико факторе који су одговорни за настанак незаразних и заразних обољења, као и циљана популациона анкетна истраживања за анализу здравственог стања становништва.
9. Стално спровођење активности усмерене на унапређењу здравственоинформационог система, као основа за унапређење система мониторинга и евалуације-праћење пацијента кроз систем здравствене заштите.
10. Сарадња и укључивање медија могу се искористити за пропагирање здравог начина живота. Медији подижу праг интересовања јавности, стварају климу за мењање мишљења и служе као подстрекачи акција. С тога треба све више интензивирати сарадњу са медијима.
11. Када је у питању коришћење здравствене заштите, потребно је повећати број становника који се позивају на систематске прегледе, као значајне мере у откривању болести и поремећаја здравља свих добних група становништва и то: интензивирањем превентивног рада свих изабраних лекара, спровођењем различитих едукација, предавања, укључивањем средстава јавног информисања...
12. Потребно је да Град Сремска Митровица, и даље, у наредном периоду оствари максималну сарадњу са Заводом за јавно здравље Сремска Митровица и спроводи сва испитивања из области како јавног здравља, исхране, тако и заштите животне средине/мерење буке, квалитет ваздуха, квалитет вода итд/.
13. Потребно је унапредити све активности промоције здравља и здравственог васпитања, радити на унапређењу здравствене писмености, развијати свест о значају здравих стилова живота, нарочито код вулнерабилних категорија становништва, обратити пажњу на здравствене проблеме

који доприносе оптерећењу становништва одређеним болестима. Све активности потребно је реализовати тимским радом, мултисекторском сарадњом и мултидисциплинарним приступом. Неопходно је развијати партнерске односе са свим сегментима у друштву (радне организације, локална заједница, социјална заштита, невладине организације, средства информисања, систем образовања...) Сваки здрав град је управо онај град који непрекидно креира и унапређује физичку и социјалну средину и проширује ресурсе заједнице који подстичу људе на заједничку акцију и међусобну подршку у извршавању свих животних функција. Циљ је да се развију максимални потенцијали људи.

На основу Анализе здравственог стања становништва града Сремска Митровица, и увидом у постојеће проблеме у систему здравствене заштите наше средине, град Сремска Митровица препознао је у овом моменту здравствене приоритете за 2017.

годину и то:

- **Унапређење и очување здравља становништва града Сремска Митровица**
- **Унапређење физичких ресурса кроз инвестиције у здравственом систему/здравственим установа града Сремска Митровица**
- **Унапређење квалитета рада здравствених установа**

IV УНАПРЕЂЕЊЕ И ОЧУВАЊЕ ЗДРАВЉА СТАНОВНИШТВА ГРАДА СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Унапређење и очување здравља становништва основни је циљ свих сегмената у друштву. Мултисекторијалност је једна од најважнијих компоненти у систему функционисања када је и питању област јавног здравља. Ово је могуће постићи промоцијом и усвајањем здравих стилова живота, превенцијом фактора ризика и на тај начин смањењем учесталости настанка многих масовних незаразних болести, као и свих других обољења.

У самој Анализи здравственог стања становништва града Сремска Митровица, подаци указују на све већу учесталост обољевања и умирања од **кардиоваскуларних болести (КВБ)**. КВБ су болести система крвотока, срца и крвих судова и представљају велику и хетерогену групу обољења (повишен крвни притисак, инфаркт срца и мозга, ангина пекторис и обољења самог срчаног мишића). На другом месту су малигне болести/злоћудни тумори, где водећу улогу има злоћудни тумор плућа, тумори неозначене локализације као и тумори дебелог црева. Основни ризико фактори за настанак ових обољења су: пушење, конзумирање алкохола, неправилна исхрана, физичка неактивност...). Када се посматра морбидитет/обољевање, уочава се да водећу улогу има учесталост инфекција и обољевања респираторних обољења, болести коштаног ткива као и кардиоваскуларне болести. Такође треба нагласити и све већи број оболелих од шећерне болести, као једне од водећих болести у обољењима ендокриног система, са свим својим компликацијама, као и обољења штитасте жлезде којих је све више и то код млађе популације. Сва ова обољења се могу спречити, или бар смањити њихова учесталост превенцијом свих наведених фактора ризика и на тај начин побољшати здравље људи.

ЦИЉ: 1. Смањење учесталости обољевања и умирања од кардиоваскуларних болести и побољшање живота оболелих од КВБ.

Активности: едукација кроз стручна предавања за све категорије становништва, (фактори ризика и елиминација истих, као основна превенција у настанку обољења/алкохол, пушење, физичка неактивност, гојазност), дистрибуција штампаног материјала (преношење информација), промоција физичке активности, правилне исхране, организовање Базара здравља на местима где људи живе и раде (месне заједнице, тргови, радне организације, спортске организације,

удружења...), дати савети са циљем раног откривање шећерне болести (повишен шећер у крви), повишеног холестерола и триглицерида у крви, благовременим деловањем и лечењем.

Партнери и одговорне институције су: све здравствене установе на територији града Сремска Митровица, локална самоуправа-град Сремска Митровица, Црвени крст Сремска Митровица, донације, различита удружења, спортске организације, образовне институције (предшколске и школске установе...), друштвена предузећа/компаније.

Индикатори постигнућа предложених активности/мера: одржана предавања, подељен промотивни материјал, дати савети, број мерења шећера/глукозе у крви (ГУК), холестерола и триглицерида-број новооткривених и упућених особа ка свом изабраном лекару, број корисника свих извршених активности.

ЦИЉ 2: Смањење учесталости обољевања и умирања од малигнух обољења, стварање квалитетнијег живота за оболеле од ових болести.

Малигни тумори, после болести срца и крвних судова, представљају најчешћи узрок обољевања и умирања становништва нашег града. Превенција малигнух болести има огроман јавно-здравствени потенцијал и представља најефикаснији приступ контроли малигнух болести. На велики проценат малигнух обољења, могуће је утицати спречавањем или модификовањем фактора ризика, тј спречавањем болести. Уколико до ње ипак дође, њен исход могуће је побољшати раним откривањем, терапијом и рехабилитацијом уз одговарајуће палијативно збрињавање. Палијативно збрињавање је приступ који побољшава квалитет живота пацијента и породице, суочавајући се са проблемима који прате болест, које угрожавају живот, кроз превенцију и отклањање патње. Рехабилитација пружа могућност за квалитетнији живот оболелог.

Активности: едукација/здравствено просвећивање кроз стручна предавања за целокупно становништво-подизање свести о значају превенције ових болести и усвајања здравих стилова живота, наставити са спровођењем активности Националног програма скрининга/ акценат циљне групе дефинисане националним програмом за рано откривање (скрининг) рака грлића материце, дојке и колоректалног карцинома (позивање на превентивне прегледе, спроводити одговарајуће методе раног откривања ових болести - мамографија, ФОБ тест на окултно крварење), превенција фактора ризика и елиминација истих (пушење, превенција инфекција значајних за настанак малигнух болести, унапређење исхране, промоција физичке активности и превенција гојазности), дистрибуција штампаног материјала на одговарајуће теме (преношење информација), веће укључивање медија са циљем да се усмере на очување и унапређење здравља, превенцију и рано откривање малигнух болести. Као водећи узрок умирања становништва града Сремска Митровица, из ове групе малигнух обољења јесте карцином плућа- предавања о значају пушења као главног фактора ризика за настанак овог малигног тумора и елиминација истог. Побољшати квалитет живота већ оболелих од малигнух болести, којима су неопходни ефикасно лечење, адекватна контрола симптома и компликација, контрола нежељених ефеката лечења, као и психолошка, социјална и духовна подршка пацијенту и породици. Набавка одговарајућих тестова у циљу раног откривања ових обољења у свим здравственим установама.

Партнери и одговорне институције: Министарство здравља Републике Србије, ИЗЈЗ Србије Батут, Дом здравља, Општа болница Сремска Митровица, ЗЈЗ Сремска Митровица-као координатор скрининг програма на територији Сремског округа, град Сремска Митровица, становништво, Црвени крст, различита удружења, образовне институције, друштвена предузећа/компаније.

Индикатори постигнућа: одржана предавања, број лица, подељен промотивни материјал, извршења услуга у складу са планираним активностима организованог скрининга на рак дебелог црева, дојке и грлића материце за установе укључене у скрининг; формирање одељења за палијативну негу и лечење у склопу Опште болнице Сремска Митровица на иницијативу Министарства здравља, а све у складу са законском регулативом, набављени тестови.

ЦИЉ 3: Унапређење здравља вулнерабилних категорија на територији града Сремска Митровица

Активности: спровођење здравствено промотивних активности, доступност здравствених услуга осетљивим категоријама становништва.

Партнери и одговорне институције: здравствене установе града Сремска Митровица, Црвени крст, Град Сремска Митровица, Центар за социјални рад, удружења ових категорија становништва, саме вулнерабилне категорије становништва.

Индикатори постигнућа: обухваћене категорије, обележени значајни датуми, спроведене активности за помоћ овим групама становништва, опредељена средства за помоћ овим категоријама.

V УНАПРЕЂЕЊЕ ФИЗИЧКИХ РЕСУРСА КРОЗ ИНВЕСТИЦИЈЕ У ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА ГРАДА СРЕМСКА МИТРОВИЦА

ЦИЉ 1: Адаптација, санација и реконструкција постојећих објеката установа примарне здравствене заштите, као и установа на другим нивоима здравствене заштите (Општа болница Сремска Митровица, Завод за јавно здравље Сремска Митровица)

Активности: адаптација, санација и реновирање здравствених установа у циљу побољшања квалитета здравствене заштите (доступност, приступачност, комфорност за запослене и за кориснике здравствених услуга), набавка одговарајуће опреме, медицинских средстава, као и униформи за запослене.

Партнери и одговорне институције: Дом здравља, Град Сремска Митровица, Општа болница Сремска Митровица, Завод за јавно здравље Сремска Митровица и у случају исказаних потреба и оснивачи осталих здравствених установа (Аутономна Покрајина Војводина).

Индикатори постигнућа: спроведени радови и поправке, санације и реновирања, адаптиран простор, износ издвојених средстава за наведене намене, задовољство запослених и корисника, набављена одговарајућа опрема.

ЦИЉ 2: Обезбедити доступност и једнаке услове за коришћење здравствене заштите

Унапређење приступачности, један је од основних елемената квалитета здравствене заштите.

Активности: унапређење приступачности и доступности здравствене заштите, здравствених служби и услуга, смањити време чекања на прегледе, бољи проток пацијената кроз систем здравствене заштите, унапређена здравствена култура.

Партнери и одговорне институције: Министарство здравља републике Србије, Град Сремска Митровица, здравствене установе на територији Града Сремска Митровица, али и других општина, за решавање заједничких проблема.

Индикатор постигнућа: време чекања на прегледе, број телефонских позива за евентуалне жалбе на дуго чекање на одговарајуће прегледе, задовољство корисника услугама у систему здравствене.

VI УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА РАДА ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА

ЦИЉ 1: Јачати здравствени информациони систем на територији града Сремска Митровица

Активности: У сарадњи са локалном самоуправом - управа за здравство, спроводити све потребне активности у циљу даљег јачања информационог система на локалном нивоу и информационих технологија у самим здравственим установама. У складу са могућностима и инструкцијама надлежних установа са републичког нивоа, радити на стварању услова за умрежавање осталих здравствених установа, као би сви били учесници у систему здравствене заштите у информатичком смислу, односно умрежени, а у циљу праћења пацијента кроз цео систем здравствене заштите. Радити и даље, континуирано на едукацији запослених у здравственим установама за коришћење информационих технологија. Набавка опреме за информациони систем, у складу са неопходним потребама, а што на републичком нивоу није обезбеђено.

Партнери и одговорне институције: Министарство здравља Републике Србије, Институт за јавно здравље Србије-Батут, здравствене установе града Сремска Митровица, Град Сремска Митровица.

Индикатор постигнућа: умрежене остале здравствене установе, набављена потребна опрема, лакше и брже заказивање специјалистичких прегледа од изабраног лекара ка специјалистичким службама, водећи рачуна о приоритетима.

ЦИЉ 2: Подстицати стручно усавршавање и едукације здравствених радника

Активности: пратити програме КЕМ (континуирана медицинска едукација) лиценцирање здравствених радника и оспособљавање за рад, унапређење општих знања и вештина здравствених радника у здравственим установама (тимски рад, основе комуникације са пацијентима/корисницима здравствених услуга).

Партнери и одговорне институције: здравствене установе града Сремска Митровица, град Сремска Митровица, сва удружења и организације здравствених радника у смислу организације свих облика едукација.

Индикатори постигнућа: број едукација, семинара, број лица који су прошли одређене едукације, број лица са обновљеном лиценцом за рад у посматраном периоду.

VII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

У остваривању побројаних приоритета у здравству на територији града Сремска Митровица за период 2017. године, на основу већ започетих активности и оних које се планирају у наведеном периоду, могући извори финансирања, су:

- буџет Републике Србије,
- буџет Аутономне Покрајине Војводине, -буџет Града Сремска Митровица,
- остали извори у складу са законом.

Одлуком о буџету Града Сремска Митровица за 2017. годину, предвиђена су средства којима ће се финансирати неке од активности из овог Програма и то:

- 400.000,00 динара за унапређење посттуралног статуса кичме; - 590.000,00 динара за медицинске тестове крајем године;
- 4.000.000,00 динара за Општу болницу за систем за загревање.

За остале активности учиниће се напори да се средства обезбеде из других извора.

VIII ИЗВРШЕЊЕ ПРОГРАМА

О остваривању приоритета и циљева зацртаних овим Програмом унапређења здравствене заштите града Сремска Митровица за 2017. годину, стараће се Градско веће града Сремска Митровица, доношењем појединачних детаљнијих програма за конкретне активности, у зависности од обезбеђених средстава, односно Градска управа за здравствену и социјалну заштиту града Сремска Митровица, уколико се ради о едукацијама и сличним активностима које није потребно разрађивати појединачним програмима.